

**T. C. BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
AB ile İlişkiler Genel Müdürlüğü**

**AVRUPA TOPLULUĞUNDA
İKİNCİL MEVZUAT
VE
KARAR ALMA USULLERİ**

Sahir ÖZDEMİR

**Mayıs 2001
ANKARA**

İÇİNDEKİLER

I. AVRUPA TOPLULUĞUNDA İKİNCİL MEVZUAT	1
1. Genel Olarak	1
2. İkincil Mevzuat	1
a) Tüzük (Regulation)	1
b) Direktif (Directive)	2
c) Karar (Decision)	3
d) Tavsiye (Recommendation) ve Görüş (Opinion)	3
3. 249'uncu Maddede Sayılmayan Topluluk Tasarrufları	3
a) İlke Kararı (Resolution)	3
b) Bildiriler (Declarations)	4
c) Eylem Programı (Action Programme)	4
II. AVRUPA TOPLULUĞUNDA KARAR ALMA USULLERİ	5
1. Genel Olarak	5
2. Oylama Usulleri	5
3. Karar Alma Süreci	8
a) Danışma Usulü (Consultation Procedure)	8
b) İşbirliği Usulü (Cooperation Procedure)	8
c) Ortak Karar Usulü (Co-decision Procedure)	9
d) Onay Usulü (Assent Procedure)	11
EK 1 : KURUCU ANTLAŞMALAR VE BUNLARA GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER	13
EK 2 : AT ANTLAŞMASININ SİSTEMATİĞİ	15
EK 3 : KARAR ALMA USULLERİNİN ÖNGÖRÜLDÜĞÜ AT ANTLAŞMASI MADDELERİ	16
KAYNAKÇA	24

I. AVRUPA TOPLULUĞUNDA İKİNCİL MEVZUAT

1. Genel Olarak

İkincil mevzuat terimi, birincil mevzuatın ne olduğu sorusunu akla getirmektedir. Avrupa Topluluğunda birincil mevzuat terimi, Avrupa Topluluklarını kuran Antlaşmaları, bu antlaşmaların ekleri ile protokollerini ve bu antlaşmalara çeşitli tarihlerde değişiklik getiren antlaşmaları¹ kapsamaktadır. İkincil mevzuat ise, kendilerine birincil mevzuatla tanınan düzenleme yapma yetkisine dayanarak, belli Topluluk organlarının, bazen tek başına, bazen diğer organlarla işbirliği yaparak çıkardıkları mevzuatı ifade etmektedir.

Bu çerçevede, Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmanın² (AT Antlaşması) 249'uncu (eski 189) maddesi, Avrupa Parlamentosuna (Konseyle birlikte hareket ederek), Konseye ve Komisyona, tüzük ve direktif çıkarma, karar alma, tavsiyelerde bulunma ve görüş bildirme yetkisi tanımıştır.

Topluluk tasarrufları, 249'uncu maddede sayılan tüzük (regulation), direktif (directive), karar (decision), tavsiye (recommendation) ve görüşten (opinion) ibaret değildir. Bunlar dışında, çeşitli adlar altında birçok işlem bulunmaktadır: ilke kararı (resolution), genel program (general programme), eylem programı (action programme), andıç (memorandum), bildirim (communication), bildiri (declaration), ilkeler (guidelines) vs.

249'uncu maddede, tüzük, direktif ve kararın bağlayıcı, tavsiye ve görüşlerin ise bağlayıcı olmadığı belirtilmektedir. Bu maddede sayılmayan Topluluk işlemlerinin bağlayıcılığı ise, o işlemin ismine bakılmaksızın, hukuki etkiler yaratmaya yönelik olup olmadığının incelenmesiyle anlaşılmaktadır.

2. İkincil Mevzuat

a) Tüzük³ (Regulation)

249'uncu madde uyarınca, tüzükler genel geçerliliğe sahiptir, üye ülkelerde doğrudan uygulanırlar ve bütünüyle bağlayıcıdırlar.

¹ Ayrıntı için EK 1'e bakınız.

² Amsterdam Antlaşmasıyla değiştirilmiş şekliyle. Antlaşmanın sistematigi için EK 2'ye bakınız.

³ Benimsemediğimiz kullanım şekli: Yönetmelik.

Tüzüğün “genel geçerliliğe” sahip olması, onun belirli veya tanımlanabilir sınırlı sayıda kişiye değil, soyut ve genel bir topluluğa yönelmiş olduğu anlamındadır.

Tüzüğün “doğrudan” uygulanması, tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, üye ülkelerde, bir iç hukuka aktarma işlemine gerek olmaksızın, tıpkı üye devletlerin iç mevzuatı gibi ve fakat o iç mevzuata öncelik taşıyarak uygulanmasını ifade etmektedir.

Tüzüğün “bütünüyle bağlayıcı” olması ise, üye devletlerin, tüzüğün amacının gerçekleşmesine yönelik tüm hükümlerini uygulamak zorunda olmaları, tüzük hükümlerini ulusal çıkarlarına uygun geldiği biçimde, eksik veya seçerek uygulama hakkına sahip bulunmamaları anlamına gelmektedir.

Konsey ve Parlamento-Konsey tarafından çıkarılan tüzükleri, Türk hukuk düzenindeki kanunlara benzetmek mümkündür. Buna karşılık, Komisyonun AT Antlaşmasının 211’inci (eski 155) maddesi uyarınca çıkardığı “uygulama tüzükleri” ise, Türk hukuk düzenindeki tüzük ve yönetmeliklerle kıyaslanabilir.

b) Direktif⁴ (Directive)

Direktifler, Topluluk amaçlarından herhangi birine ulaşmak için, üye devletlerin yerine getirmeleri gereken hukuki yükümlülükleri (mevzuat yaklaştırması veya uyumlu hale getirilmesi) belirleyen Topluluk tasarruflarındandır.

Direktiflerin muhatabı, üye devletlerdir. Bununla birlikte, direktifler tüzüklerden farklı biçimde, üye devletlerin iç hukukunda ilke olarak doğrudan uygulanmaz. Bir iç hukuk düzenlemesine ihtiyaç gösterirler. Üye devletler, direktifte öngörülen amaçları gerçekleştirmek için gerekli iç hukuk araçlarının seçiminde serbesttirler. Ancak, seçilen hukuki araçlar ne olursa olsun, direktifte öngörülen süre içinde direktifin amaçlarına ulaşılması gerekmektedir. Kısaca, direktifler elde edilecek sonuçlar bakımından, üye devletler için bağlayıcıdır.

⁴ Benimsemediğimiz kullanım şekli: Yönerge.

c) Karar (Decision)

Direktiflerin muhatabının sadece üye devletler olmasına karşılık, kararlar hem üye devletlere, hem de gerçek ve tüzel kişilere yönelik olabilir. Karar, muhatap aldığı devlet ya da kişi için bütünüyle bağlayıcıdır.

Kararları kendi içinde bireysel ve genel kararlar olarak ikiye ayırmak uygun olur.

Bireysel kararlar, adından da anlaşılacağı üzere, etkilerini bireysel düzeyde gösteren, bir Topluluk hukuku kuralının somut bir olaya uygulanmasına ilişkin kararlardır. Örneğin, bir şirketin rekabeti bozucu şekilde hareket ettiğini tespit eden ve uygun bir para cezası da öngören Komisyon kararı veya bir üye devletin milli bir işletmesine yaptığı devlet yardımının durdurulmasını öngören Komisyon kararı, bireysel kararlara örnektir. Bireysel kararları mevzuat olarak kabul etmek mümkün değildir.

Buna karşılık, genel kararlar, yukarıda anılan Topluluk organlarının, belirli bir konuda uygulamanın tabi olacağı genel şartları veya izleyeceği genel usulü belirlemek ya da bir hukuki durum belirlemesi yapmak amacıyla aldığı kararlardır. Örneğin, üye olmayan devletlere ilişkin göç politikaları hakkında bir ön bildirim ve danışma usulü belirleyen Komisyon kararı.

d) Tavsiye (Recommendation) ve Görüş (Opinion)

Tavsiye ve görüşler, 249'uncu maddede bağlayıcı olmayan Topluluk tasarrufları olarak belirtilmektedir. Dolayısıyla, bunları ikincil mevzuat saymak mümkün değildir. Daha çok siyasi ve etik değer taşıyan tavsiye ve görüşler, kimi zaman ileride çıkarılacak bir mevzuatın habercisidirler ve bu nedenle tümenden göz ardı edilmemeleri gerekir.

3. 249'uncu Maddede Sayılmayan Topluluk Tasarrufları

a) İlke Kararı (Resolution)

İlke kararları; Avrupa Konseyi (Zirve), Konsey ve Parlamento tarafından alınabilir. İlke kararları, Avrupa bütünleşme sürecinin tamamına veya Topluluk içi ve dışı özel görevlere ilişkin olarak ortak görüş ve niyetleri ortaya koyarlar.

Topluluğun iç işleyişine ilişkin ilke kararları; siyasi birlik, bölgesel politika, enerji politikası, ekonomik ve parasal birlik gibi temel konularla ilgilidir. Bu ilke kararlarının önemi, ortak siyasi iradeyi yansıtmaları sebebiyle, Konseyde bir konsensusa ulaşılmasını kolaylaştırmalarından ileri gelmektedir.

b) Bildiriler (Declarations)

İki tür bildiri vardır: Eğer bildiri Avrupa Birliğinin ilerlemesine yönelikse, ilke kararı değerindedir. Örneğin, Avrupa Birliği hakkında Bildiri, Demokrasi hakkında Bildiri, Temel Haklar ve Hürriyetler hakkında Bildiri. Bu tür bildirimler, daha çok geniş bir kitleye ya da özel bir muhatap gruba ulaşmak için kullanılır.

İkinci tür bildiri, Konseyin karar alma sürecinde kullanılır ve Konsey kararlarının yorumuna ilişkin Konsey üyelerinin tümü veya bazılarının görüşlerini ortaya koyar. Bu tür yoruma ilişkin bildirimler, Konseydeki standart uygulamalardan olup, uzlaşma sağlamanın temel yollarından biridir.

c) Eylem Programı (Action Programme)

Bu programlar, Konsey veya Komisyonun inisiyatifleriyle hazırlanır ve Antlaşmalarda öngörülen genel hedefleri veya programları uygulamaya koymak amacıyla güderler.

Eğer bir program özel olarak Antlaşmada öngörülmüşse, Topluluk kurumları söz konusu programı hazırlarken Antlaşmadaki ilgili hükümlerle bağlıdır.

II. AVRUPA TOPLULUĞUNDA KARAR ALMA USULLERİ⁵

1. Genel Olarak

“Avrupa Topluluğunda karar alma usulleri” deyimi bu çalışmada; mevzuat çıkarma sürecinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol oynayan Topluluk kurumları için öngörülen oylama usullerini, anılan kurumlardan Konseyde, üye ülkelerin uygulanacak oylama usulüne göre sahip oldukları oy hakkını ve karar alma sürecinin nasıl işlediğini kapsayacak biçimde kullanılmaktadır.

Avrupa Topluluğunda kullanılan oylama usulleri, kurumlara göre değişmekle beraber: salt çoğunluk⁶, nitelikli çoğunluk ve oybirliğidir.

Topluluğun kuruluş yıllarından Avrupa Tek Senedinin (Single European Act) yürürlüğe girdiği 1987 yılına kadar, Konseyde ağırlıklı oybirliği ilkesi uygulanmış, Topluluğun yetkisine giren ve nitelikli çoğunluğun yeterli olduğu alanlarda dahi, oybirliğinin sağlanmasına çaba gösterilmiştir. Tek Senetle başlayan nitelikli çoğunlukla karar verilen alanların sayısının artırılması eğilimi, kurucu antlaşmalara değişiklik getiren Avrupa Birliği Antlaşması (Maastricht Antlaşması), Amsterdam Antlaşması ve henüz yürürlüğe girmemiş bulunan Nice Antlaşmasında da devam etmiştir.

2. Oylama Usulleri

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmanın⁷ 7’nci (eski 4) maddesi uyarınca, Topluluğun asli organları: Avrupa Parlamentosu, Konsey, Komisyon, Adalet Divanı ve Sayıştay’dır. Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesi ise, istişari nitelikte görev yapan Topluluk organlarıdır.

Mevzuat çıkarma söz konusu olduğunda, yukarıda anılan organlar arasında, Adalet Divanı ve Sayıştay⁸ dışarıda kalmaktadır.

⁵ Avrupa Birliğinin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Suça İlişkin Konularda Polis ve Adli İşbirliği alanlarında, Birliğin Konsey dışındaki kurumlarının rolü çok sınırlı olduğundan, açıklamalar Avrupa Topluluğu çerçevesinde yapılmıştır.

⁶ Bu çalışmada, Antlaşmada üye tam sayısı üzerinden “çoğunluk” (majority) teriminin kullanıldığı durumlar için de, köşeli parantez içinde “salt” terimi kullanılmıştır. Bunun nedeni, salt çoğunluğun üye tam sayısı üzerinden hesaplandığında “çoğunluk” ile aynı şeyi ifade etmesidir.

⁷ Amsterdam Antlaşmasıyla değiştirilmiş şekliyle.

⁸ Ancak, istisnai olarak AT Antlaşmasının 279 ve 280’inci maddelerinde, Sayıştaya, mevzuat çıkarma sürecinde, tıpkı istişari organlar gibi danışıldığı görülmektedir.

İstişari organlar ise, ancak Antlaşmada kendilerine danışılmasının öngörüldüğü hallerde rol oynarlar. Böyle bir durumda, Ekonomik ve Sosyal Komiteye veya Bölgeler Komitesine danışıldığında, bu organların görüşü dikkate alınsın veya alınmasın, sorun yoktur. Ancak, mevzuat çıkarma sürecinde kendilerine danışılması gerektiği halde danışılmamışsa, bu durumda söz konusu mevzuatın iptali için bir gerekçe ortaya çıkar.

Komisyon, Avrupa Parlamentosu ve Konsey, mevzuat çıkarma sürecinin aktif organları olarak öne çıkmaktadırlar.

Komisyon, mevzuat önerilerini (proposals) hazırlayan organdır ve bu itibarla mevzuat çıkarma sürecinin inisiyatifini elinde bulundurur. Mevzuat çıkarılacak alana göre, Konsey veya Konseyle birlikte Avrupa Parlamentosu ancak Komisyonun önerisi üzerine harekete geçebilirler. AT Antlaşmasının 219'uncu (eski 163) maddesi uyarınca, Komisyon kararlarını üye tam sayısının [salt] çoğunluğu alır.

Avrupa Parlamentosu, Tek Senet dönemine kadar istişari bir organ olarak görev yapmıştır. Tek Senetle getirilen “işbirliği usulü” (cooperation procedure) ile ise, ilk kez mevzuat çıkarma sürecinde, sınırlı da olsa, aktif bir rol almıştır. Avrupa Birliği Antlaşmasıyla getirilen “ortak karar usulü” (co-decision procedure), Parlamentosunun söz konusu rolünü daha da güçlendirmiştir. Amsterdam ve Nice Antlaşmaları ise, ortak karar usulünün geçerli olduğu alanların sayısını artırma yoluna gitmişlerdir. AT Antlaşmasının 198'inci (eski 141) maddesi uyarınca, Antlaşmada aksi öngörülmedikçe, Avrupa Parlamentosu kararlarını [toplantı nisabı sağlandıktan sonra] kullanılan oyların salt çoğunluğu ile alır.

Konsey, üye devletlerin gündeme göre değişen bakanlarından oluşan organdır ve mevzuat çıkarma sürecindeki en ağırlıklı role sahiptir. Mevzuat çıkarma yetkisini, mevzuat çıkarılacak alana göre, bazen tek başına (gerekli danışmalarda bulunduktan sonra), bazen de Avrupa Parlamentosuyla birlikte kullanır. AT Antlaşmasının 205'inci (eski 148) maddesine göre, Antlaşmada aksi öngörülmedikçe, Konsey, kararlarını üye tam sayısının [salt] çoğunluğu ile alır. Ancak, Antlaşmanın bütününe bakıldığında, önemli politika alanlarının çoğunda, Konsey kararları için nitelikli çoğunluk veya oybirliği arandığı görülmektedir.

Konseyin karar alabilmesi için oybirliği veya basit çoğunluk aranan hallerde sorun yoktur. Her üyenin bir oyu vardır. Ancak, nitelikli çoğunluk söz konusu olduğunda üyelerin oyu farklı ağırlıklarda

değerlendirilmektedir. AT Antlaşmasının 205(2)'inci maddesine göre oyların üye ülkelere göre dağılımı şöyledir:

ÜYE ÜLKELER	
Belçika	5
Danimarka	3
Almanya	10
Yunanistan	5
İspanya	8
Fransa	10
İrlanda	3
İtalya	10
Lüksemburg	2
Hollanda	5
Avusturya	4
Portekiz	5
Finlandiya	3
İsveç	4
Birleşik Krallık	10
TOPLAM	87

Mevcut sistemde, Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla karar alınabilmesi için, toplam 87 oydan 62'sinin lehte olması gerekmektedir.

Aday ülkelerin katılımından sonra ise, nitelikli çoğunluk için geçerli olan ağırlıklı oy dağılımı aşağıdaki gibi olacaktır:

ÜYE ÜLKELER		ADAY ÜLKELER	
Belçika	12	Bulgaristan	10
Danimarka	7	Güney Kıbrıs R.Y.	4
Almanya	29	Çek Cumhuriyeti	12
Yunanistan	12	Estonya	4
İspanya	27	Macaristan	12
Fransa	29	Letonya	4
İrlanda	7	Litvanya	7
İtalya	29	Malta	3
Lüksemburg	4	Polonya	27
Hollanda	13	Romanya	14
Avusturya	10	Slovakya	7
Portekiz	12	Slovenya	4
Finlandiya	7	Türkiye	-
İsveç	10		
Birleşik Krallık	29	TOPLAM	345

Bu yeni dağılımda, Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla karar alınabilmesi için, toplam 345 oydan 258'sinin lehte olması ve üye ülkelerin çoğunluğunca verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Konsey üyelerinden biri, nitelikli çoğunlukla alınan kararın, Avrupa Birliğinin toplam nüfusunun % 62'sini temsil edip etmediğinin belirlenmesini talep edebilir. Bu durumda, söz konusu karar, ancak bu koşulun gerçekleştiğinin tespit edilmesi halinde alınabilir.

3. Karar Alma Süreci

Karar alma süreci, mevzuat çıkarılacak ilgili alan için öngörölmüş usule göre değişmektedir.

a) Danışma Usulü (Consultation Procedure)

Bu usulde, Komisyon Konseye bir mevzuat önerisi sunar. Konsey, Avrupa Parlamentosu ve duruma göre, Ekonomik ve Sosyal Komite ve/veya Bölgeler Komitesine danıştıktan sonra kararını verir. Bu usulde, danışılan kurumların görüşleri Konsey için bağlayıcı değildir.

Danışma usulü, AT Antlaşmasında özel olarak bir maddede düzenlenmemiştir.

Danışma usulünün öngöröldüğü AT Antlaşması maddeleri şunlardır⁹: 13, 19, 22, 37, 52, 67, 71(2), 83, 89, 93, 94, 128, 133, 137(3), 157, 159, 166(4), 172(1), 175(2), 279 ve 300(3/1).

b) İşbirliği Usulü (Cooperation Procedure)

Bu usulde, Konsey, Komisyonun mevzuat önerisi üzerine, Avrupa Parlamentosunun da görüşünü aldıktan sonra nitelikli çoğunlukla ortak bir tutum (common position) benimser. Konseyin ortak tutumu Avrupa Parlamentosuna iletilir. Bu arada, Konsey ve Komisyon, tutumlarının gerekçesi hakkında Parlamento'yu bilgilendirirler.

Eğer bildirimden itibaren üç ay içinde Avrupa Parlamentosu Konseyin ortak tutumunu onaylar veya bir karar almazsa, Konsey ortak tutumuna uygun olarak, ilgili mevzuat önerisine ilişkin kararı almakta serbesttir.

⁹ Ayrıntı için EK 3'e bakınız.

Avrupa Parlamentosu, söz konusu üç ay içinde, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacağı kararla, Konseyin ortak tutumuna değişiklikler önerebilir veya ortak tutumu tümünden reddedebilir.

Eğer Avrupa Parlamentosu değişiklikler önermişse, Komisyon Konseyin ortak tutumuna temel teşkil eden mevzuat önerisini, bu değişiklik önerilerini dikkate alarak yeniden gözden geçirir. Komisyon Konseye, gözden geçirilmiş önerisini, kabul etmediği Avrupa Parlamentosu değişiklik önerilerini ve bunlara ilişkin görüşünü sunar.

Konsey, Avrupa Parlamentosunun değişiklik önerilerini kabul etme yoluna giderse oybirliğiyle, Komisyonun gözden geçirilmiş önerisini kabul etme yoluna giderse nitelikli çoğunlukla karar almak zorundadır.

Konsey Komisyonun gözden geçirilmiş önerisini değiştirmek isterse, oybirliği gereklidir.

Eğer Avrupa Parlamentosu Konseyin ortak tutumunu tümünden reddetmişse, Komisyonun önerisini yeniden gözden geçirebilmesi, Konseyin oybirliğiyle alacağı karara bağlıdır.

Konsey, Avrupa Parlamentosunun ortak tutumun reddine ilişkin kararından itibaren veya Parlamento değişiklik önermişse, Komisyonun gözden geçirilmiş önerisini sunduğu tarihten itibaren üç ay içinde herhangi bir karar almamışsa, Komisyonun mevzuat önerisi kabul edilmemiş sayılır.

İşbirliği usulü, özel olarak AT Antlaşmasının 252'nci maddesinde düzenlenmiştir.

İşbirliği usulünün öngörüldüğü AT Antlaşması maddeleri şunlardır¹⁰: 99, 102, 103 ve 106.

c) Ortak Karar Usulü (Co-decision Procedure)

Bu usulde, Komisyon Konseye ve Avrupa Parlamentosuna bir mevzuat önerisi sunar.

Konsey, Avrupa Parlamentosunun görüşünü alır ve nitelikli çoğunlukla:

¹⁰ Ayrıntı için EK 3'e bakınız.

- eğer Avrupa Parlamentosu mevzuat önerisine değişiklik önermişse ve Konsey söz konusu değişiklikleri uygun görürse, Komisyonun mevzuat önerisini bu değişik haliyle kabul edebilir.
- eğer Avrupa Parlamentosu değişiklik önermemişse, Komisyonun mevzuat önerisini aynen kabul edebilir.
- veya Konsey ortak bir tutum belirler ve bunu Avrupa Parlamentosuna bildirir. Konsey, ortak tutumunu belirlemesinde rol oynayan gerekçelerin tümü hakkında Parlamentoyu bilgilendirir. Komisyon da, kendi tutumu hakkında Parlamenta etraflı bilgi verir.

Avrupa Parlamentosu, Konseyin ortak tutumunun kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde:

- Konseyin ortak tutumunu onaylar veya herhangi bir karar almazsa, Komisyonun mevzuat önerisi Konseyin ortak tutumu uyarınca kabul edilmiş sayılır.
- üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacağı kararla, Konseyin ortak tutumunu reddederse, Komisyonun mevzuat önerisi kabul edilmemiş sayılır.
- üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacağı kararla, Konseyin ortak tutumuna değişiklikler önerirse, değiştirilmiş metin Konseye ve değişiklik önerileri hakkında görüş bildirecek olan Komisyona iletilir.

Eğer Konsey, değiştirilmiş metnin kendisine iletilmesinden itibaren üç ay içinde, Avrupa Parlamentosunun önerdiği tüm değişiklikleri nitelikli çoğunlukla alacağı kararla uygun bulursa, Komisyonun mevzuat önerisi Konseyin bu değişikliğe uğramış ortak tutumu uyarınca kabul edilmiş sayılır. Ancak, Komisyon Parlamentosunun değişiklik önerileri hakkında olumsuz görüş bildirmişse, Konseyin bu değişiklikleri onaylayan kararının oybirliğiyle verilmesi gerekir.

Eğer Konsey, Avrupa Parlamentosunun önerdiği tüm değişiklikleri uygun bulmazsa, Konseyin Dönem Başkanı, Avrupa Parlamentosunun Başkanıyla anlaşarak altı hafta içinde bir Uzlaşma Komitesi toplar.

Uzlaşma Komitesi, Konsey üyeleri veya onların temsilcilerinden ve eşit sayıda Avrupa Parlamentosu temsilcisinden oluşur. Komitenin görevi, ortak bir metin üzerinde -Konsey temsilcileri tarafında nitelikli çoğunlukla, Parlamento temsilcileri tarafında [salt] çoğunlukla karar alınarak- anlaşmaya varmayı sağlamaktır. Komisyon, Uzlaşma Komitesinin oturumlarında yer alır ve tarafların tutumlarını ortak bir noktada buluşturacak gerekli girişimlerde bulunur.

Eğer toplandıktan itibaren altı hafta içinde Uzlaşma Komitesi ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varırsa, bu anlaşmadan itibaren altı hafta içinde, Avrupa Parlamentosu kullanılan oyların salt çoğunluğu ile, Konsey ise nitelikli çoğunlukla hareket ederek, ilgili mevzuat önerisini üzerinde anlaşılacak metin uyarınca kabul ederler. İki kurumdan biri, bu süre içinde ortak metne uygun mevzuat önerisini kabul etmemiş ise, öneri kabul edilmemiş sayılır.

Eğer toplandıktan itibaren altı hafta içinde Uzlaşma Komitesi ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varamazsa, mevzuat önerisi kabul edilmemiş sayılır.

Ortak karar usulü, özel olarak AT Antlaşmasının 251'inci maddesinde düzenlenmiştir.

Ortak karar usulünün öngörüldüğü AT Antlaşması maddeleri şunlardır¹¹: 12, 18, 40, 42, 44, 46, 47, 55, 67, 71(1), 95, 129, 135, 137(2), 141, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 156, 162, 166(1), 172(2), 175(1), 179, 280, 285.

d) Onay Usulü (Assent Procedure)

Bu usulde, bazı önemli Topluluk tasarrufları için, Konseyin Avrupa Parlamentosunun onayını alması gerekmektedir. İlk kez Tek Senetle Topluluk hukukuna giren bu usulde, Parlamento önüne gelen mevzuat önerisine değişiklikler öneremez; ya red, ya da kabul etmek zorundadır. Dolayısıyla, öngörülen mevzuatın çıkarılabilmesi, Avrupa Parlamentosunun olumlu görüşüne bağlıdır.

Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü'nün 86'ncı maddesine göre, onay için aranan çoğunluk, Antlaşmanın ilgili maddesinde öngörülen çoğunluktur. Eğer ilgili maddede, aranan çoğunluk konusunda bir hüküm yoksa, AT Antlaşmasının 198'inci maddesinde öngörülen genel kural uygulanacak,

¹¹ Ayrıntı için EK 3'e bakınız.

toplantı nisabı sağlandıktan sonra kullanılan oyların salt çoğunluğu esas alınacaktır.

Onay usulü, AT Antlaşmasında özel olarak bir maddede düzenlenmemiştir.

Onay usulünün öngörüldüğü AT Antlaşması maddeleri şunlardır¹²: 105, 107, 161, 190, 214, 300(3/2).

¹² Ayrıntı için EK 2'ye bakınız.

EK 1 : KURUCU ANTLAŞMALAR VE BUNLARA GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER

Kurucu Antlaşmalar

- **Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Antlaşması (AKÇT-A)**
Paris, 18 Şubat 1951 / yürürlüğe giriş: 23 Temmuz 1952.
- **Avrupa Ekonomik Topluluğu Antlaşması (AET-A)**
Roma, 25 Mart 1957 / yürürlüğe giriş: 1 Ocak 1958.
- **Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Antlaşması (AAET-A)**
Roma, 25 Mart 1957 / yürürlüğe giriş: 1 Ocak 1958.
- **Avrupa Topluluklarının Ortak Bazı Kurumları Hakkında Konvansiyon**
Roma, 25 Mart 1957 / yürürlüğe giriş: 1 Ocak 1958.

Değişiklikler¹³

- **Tek bir Avrupa Toplulukları Konseyi ve Komisyonu kuran Antlaşma**
Brüksel, 8 Nisan 1965 / yürürlüğe giriş: 1 Temmuz 1967.
- **Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalar ile Tek bir Avrupa Toplulukları Konseyi ve Komisyonu Kuran Antlaşmanın Bütçeye ilişkin Bazı Hükümlerini Değiştiren Antlaşma**
Lüksemburg, 22 Nisan 1970 / yürürlüğe giriş: 1 Ocak 1971.
- **Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalar ile Tek bir Avrupa Toplulukları Konseyi ve Komisyonu Kuran Antlaşmanın Bazı Mali Hükümlerini Değiştiren Antlaşma**
Brüksel, 22 Temmuz 1975 / yürürlüğe giriş: 1 Haziran 1977.
- **Avrupa Tek Senedi**
Lüksemburg, 17 Şubat 1986- Hague, 28 Şubat 1986 / yürürlüğe giriş: 1 Temmuz 1987.

¹³ Katılım Antlaşmaları (Accession Treaties) da Kurucu Antlaşmaları değiştiren antlaşmalardan olup, pratik sebeplerle bu listede yer verilmemiştir.

- **Avrupa Birliği Antlaşması**
Maastricht, 7 Şubat 1992 / yürürlüğe giriş: 1 Kasım 1993.
- **Amsterdam Antlaşması**
Amsterdam, 2 Ekim 1997 / yürürlüğe giriş: 1 Mayıs 1999.
- **Nice Antlaşması**
Nice, 26 Şubat 2001 / henüz yürürlüğe girmedi.

EK 2 : AT ANTLAŞMASININ SİSTEMATİĞİ

Bölüm 1- İlkeler (m.1-16)

Bölüm 2- Birlik Vatandaşlığı (m.17-22)

Bölüm 3- Topluluk Politikaları

Başlık I- Malların serbest dolaşımı (m.23-31)

Başlık II- Tarım (m.32-38)

Başlık III- Kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı
(m.39-60)

Başlık IV- Vize, iltica, göç ve kişilerin serbest dolaşımına ilişkin
diğer politikalar (m.61-69)

Başlık V- Ulaştırma (m.70-80)

Başlık VI- Rekabet, vergilendirme ve mevzuatın yaklaştırılması
hakkında ortak hükümler (m.81-97)

Başlık VII- Ekonomik ve parasal politika (m.98-124)

Başlık VIII- İstihdam (m.125-130)

Başlık IX- Ortak ticaret politikası (m.131-134)

Başlık X- Gümrük işbirliği (m.135)

Başlık XI- Sosyal politika, eğitim, mesleki eğitim ve gençlik
(m.136-150)

Başlık XII- Kültür (m.151)

Başlık XIII- Halk sağlığı (m.152)

Başlık XIV- Tüketicinin korunması (m.153)

Başlık XV- Trans-Avrupa şebekeleri (m.154-156)

Başlık XVI- Sanayi (m.157)

Başlık XVII- Ekonomik ve sosyal uyum (m.158-162)

Başlık XVIII- Araştırma ve teknolojik gelişme (m.163-173)

Başlık XIX- Çevre (m.174-176)

Başlık XX- Kalkınma işbirliği (m.177-181)

Bölüm 4- Denizaşırı ülkelerin ve toprakların durumu (m.182-188)

Bölüm 5- Topluluk Kurumları

Başlık I- Kurumlara ilişkin hükümler (m.189-267)

Başlık II- Mali hükümler (m.268-280)

Bölüm 6- Genel ve son hükümler (m.281-314)

EK 3 : KARAR ALMA USULLERİNİN ÖNGÖRÜLDÜĞÜ AT ANTLAŞMASI MADDELERİ

• Danışma Usulünün Öngörüldüğü Maddeler:

- **Madde 13:** Din, dil, ırk, cinsiyet, yaş, özürlü olma durumu veya cinsel eğilim temeline dayalı ayrımcılıkla mücadeleye ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 19:** Avrupa Birliği vatandaşlarının herhangi bir üye ülkede, belediye seçimlerinde veya Avrupa Parlamentosu üyeliği için yapılan seçimlerde aday olma hakkı düzenlenmektedir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 22:** Avrupa Birliği vatandaşlığı çerçevesinde tanınan hakların güçlendirilmesine ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 37:** Ortak Tarım Politikasının belirlenmesine ve uygulanmasına ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 52:** Belli bir alanda hizmet serbestisinin sağlanmasına ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 67(1):** Vize, iltica, göç ve kişilerin serbest dolaşımına ilişkin diğer politikalar başlığı altında alınacak tedbirlerin, geçiş dönemi süresince tâbi olacağı karar alma mekanizmasının düzenlendiği maddedir. Konsey, (Amsterdam Antlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl boyunca, danışma usulünün bir parçası olan Komisyonun önerisi haricinde, üye devletlerden birinin inisiyatifi ile de harekete geçerek) kararlarını **oybirliğiyle** alır.
- **Madde 71(2):** Ulaştırma alanındaki düzenleyici hükümlerin uygulanmasının, belli bölgelerdeki yaşam ve istihdam koşulları veya ulaştırma sisteminin işleyişi üzerinde ciddi etki yaratacağı durumlar için öngörülen karar alma usulüne ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.

- **Madde 83:** İşletmelerle ilgili rekabet kurallarını uygulamak üzere çıkarılacak ikincil mevzuata ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 89:** Devlet yardımları ile ilgili rekabet kurallarını uygulamak üzere çıkarılacak ikincil mevzuata ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 93:** Vergilendirme alanında yapılacak mevzuat uyumuna ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 94:** Ortak pazarın kuruluş ve işleyişini doğrudan etkileyen üye devlet mevzuatlarının yaklaştırılmasına ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 128:** İstihdam konusunda, üye ülkelerin kendi istihdam politikalarını belirlerken dikkate alacakları ilkelerin belirlenmesine ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 133:** Ortak Ticaret Politikasının uygulama alanının genişletilmesine ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 137(3):** Sosyal güvenlik, iş güvencesi, Toplulukta yaşayan üçüncü ülke vatandaşları için çalışma koşulları gibi hassas sayılan sosyal konular bakımından öngörülen karar alma usulü düzenlenmektedir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 157:** Topluluğun rekabetçi bir sanayiye sahip olması için izlenecek politikaların uygulanmasına ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 159:** Ekonomik ve sosyal uyum çerçevesinde, Yapısal Fonlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi mümkün görülmeyen hedeflere ulaşmak için alınacak özel tedbirlere ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 166(4):** Topluluğun araştırma ve teknolojik gelişme alanında hazırlayacağı çok yıllık (multiannual) çerçeve programın uygulanması için hazırlanacak özel programlara ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.
- **Madde 172(1):** Topluluğun araştırma, teknolojik gelişme ve tanıtım programlarının etkili biçimde uygulanmasına yönelik

yapıların oluşturulması konusunda öngörülen karar alma usulü düzenlenmektedir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.

- **Madde 175(2):** Topluluğun çevre konusunda izleyeceği politikaların uygulanması için alınacak bazı özel tedbirlere ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 279:** Topluluk bütçesinin uygulanması, Komisyonun tasarrufuna bırakılacak bütçe geliri konusunda izlenecek usuller ve denetleme birimlerinin sorumluluğuna ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 300(3/1):** Konseyin, özellik gösteren bazıları haricindeki uluslararası antlaşmaları akdetmesine ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.

• **İşbirliği Usulünün Öngörüldüğü Maddeler¹⁴:**

- **Madde 99:** Topluluğun ve üye devletlerin ekonomik durumunun çok taraflı izlenmesi usulü konusunda getirilecek ayrıntılı düzenlemelere ilişkindir.
- **Madde 102:** Topluluk kurumlarının veya üye devletlerin, Topluluğun malî kurumlarına imtiyazlı erişimine imkan veren ve ihtiyatî gerekçelere de dayanmayan tedbirlerin yasaklanması konusundaki özel düzenlemelere ilişkindir.
- **Madde 103:** Topluluğun üye devletlerden birinin veya bir üye devletin diğer bir üye devletin taahhütlerini üstlenme veya bunlardan sorumlu olma yasağı ile Topluluk kurumlarının veya üye devletlerin, Avrupa Merkez Bankası ya da ulusal merkez bankalarının kredi imkanlarından yararlanma yasağı konusundaki özel düzenlemelere ilişkindir.
- **Madde 106:** Piyasaya sürülecek madenî paraların, Toplulukta sorunsuz dolaşımının sağlanması amacıyla alınacak uyum tedbirlerine ilişkindir. 252'nci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Avrupa Merkez Bankasına da danışması öngörülmüştür.

¹⁴ Maddelerin içeriğine ek olarak bir şey belirtilmediği durumlarda, 252'nci maddedeki usul aynen uygulanmaktadır.

• **Ortak Karar Usulünün Öngörüldüğü Maddeler¹⁵:**

- **Madde 12:** Vatandaşlık esasına dayalı ayrımcılık yasağı konusunda yapılacak özel düzenlemelere ilişkindir.
- **Madde 18:** Avrupa Birliği vatandaşlarının Toplulukta dolaşma ve ikamet etme serbestisini kolaylaştırıcı tedbirler alınmasına ilişkindir. 251'inci maddedeki usul uygulanırken, Konsey sürecin her safhasında **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 40:** İşçilerin serbest dolaşımının sağlanması için alınması gereken tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 42:** İşçilerin serbest dolaşımının sağlanması bakımından, sosyal güvenlik alanında alınması gereken tedbirlere ilişkindir.
- **Madde 44:** Belli bir mesleki faaliyete ilişkin olarak yerleşme serbestisinin gerçekleştirilmesi amacıyla çıkarılacak direktiflere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 46:** Üçüncü ülke vatandaşlarına, kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı gerekçeleriyle uygulanan üye ülke mevzuatlarındaki hükümlerin koordinasyonu amacıyla çıkarılacak direktiflere ilişkindir.
- **Madde 47:** Serbest meslek sahibi kişilerin işe başlama ve çalışmalarını kolaylaştırmak için, diploma, sertifika ve niteliklere ilişkin diğer resmi belgelerin karşılıklı olarak tanınması konusunda çıkarılacak direktiflere ilişkindir.
- **Madde 55:** 45-48'inci maddelerin hizmetlerle ilgili bölüme de uygulanacağını öngörmektedir. Bu çerçevede, 47'nci madde, hizmet sunumu serbestisinden yararlanan kişiler bakımından da uygulama alanı bulmaktadır.

¹⁵ Maddelerin içeriğine ek olarak bir şey belirtilmediği durumlarda, 251'nci maddedeki usul aynen uygulanmaktadır.

- **Madde 67(4):** Vize, iltica, göç ve kişilerin serbest dolaşımına ilişkin diğer politikalar başlığı altında, geçiş döneminin sona ermesinden sonra alınacak bazı tedbirlere ilişkindir.
- **Madde 71(1):** Ulaştırma sektörünün özelliklerini de dikkate alarak, Ortak Ulaştırma Politikasının uygulanması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 95:** İç pazarın kurulması ve işleyişi hedefine yönelik olarak, üye devletlerin mevzuatlarının yaklaştırılmasına ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 129:** İstihdam alanında üye devletler arasında işbirliğini ve üye devletlerin bu alandaki girişimlerini teşvik edici tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 135:** Üye devletler ve üye devletler ile Komisyon arasında gümrük işbirliğini güçlendirmek amacıyla alınacak tedbirlere ilişkindir.
- **Madde 137(2):** Topluluğun, 136'ncı maddede öngörülen sosyal amaçları gerçekleştirmek amacıyla alacağı, üye devletlerin belli alanlardaki faaliyetlerini destekleyici ve tamamlayıcı tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 141:** Kadın ve erkek arasında, istihdam ve meslek konularında, fırsat eşitliği ve eşit muamele ilkelerinin uygulanmasının sağlanmasına ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 148:** Avrupa Sosyal Fonuna ilişkin uygulama kararlarının alınması hakkındadır. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.

- **Madde 149:** Toplulukta eğitim kalitesinin yükseltilmesi amacına yönelik olarak alınacak, mevzuat yaklaştırması dışındaki tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 150:** Topluluğun mesleki eğitim politikasının uygulanmasına yönelik olarak alınacak, mevzuat yaklaştırması dışındaki tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 151:** Topluluğun kültür politikasının uygulanmasına yönelik, mevzuat yaklaştırması dışındaki tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması ve ayrıca sürecin her safhasında **oybirliğiyle** karar alması öngörülmüştür.
- **Madde 152:** Topluluğun halk sağlığı alanında alacağı tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 153:** Tüketicinin korunması alanında alınacak tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 156:** Ulaştırma, telekomünikasyon ve enerji alanlarındaki altyapıya yönelik trans-Avrupa ağlarının kurulması ve geliştirilmesi için alınacak tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 162:** Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonuyla ilgili uygulama kararlarına ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
- **Madde 166(1):** Araştırma ve teknolojik gelişme alanında, çok yıllık bir çerçeve programın kabulüne ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.

- **Madde 172(2):** 166'ncı madde uyarınca kabul edilen çok yıllık çerçeve programın uygulanmasıyla ilgili tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komiteye de danışması öngörülmüştür.
 - **Madde 175(1):** Topluluğun çevre politikasını yürütmek amacıyla benimsenecek eylemler konusunda karar verilmesine ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine de danışması öngörülmüştür.
 - **Madde 179:** Topluluğun kalkınma işbirliği politikası çerçevesindeki amaçlarını gerçekleştirmek üzere alınacak tedbirlere ilişkindir.
 - **Madde 280:** Topluluğun malî çıkarlarını etkileyen dolandırıcılığın önlenmesi ve mücadele konusunda alınacak tedbirlere ilişkindir. 251'inci maddedeki usule ek olarak, Konseyin Sayıştaya da danışması öngörülmüştür.
 - **Madde 285:** Topluluk faaliyetlerinin yürütülmesi için ihtiyaç duyulduğunda hazırlanacak istatistikler konusunda alınacak tedbirlere ilişkindir.
- **Onay Usulünün Öngörüldüğü Maddeler¹⁶:**
 - **Madde 105:** Avrupa Merkez Bankasına, kredi kurumlarının ve diğer malî kurumların ihtiyati denetimine ilişkin politikalar çerçevesinde verilecek özel görevlere ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
 - **Madde 107:** Avrupa Merkez Bankaları Sistemi Statüsünün belli maddelerinde değişiklik yapılmasına ilişkindir. Konsey, Avrupa Merkez Bankasının önerisi üzerine karar alacaksa **nitelikli çoğunlukla**, Komisyonun önerisi üzerine karar alacaksa **oybirliğiyle** hareket eder.

¹⁶ Maddelerde, Avrupa Parlamentosunun onayı için aranan çoğunluk konusunda bir şey belirtilmediği durumlarda, Parlamento, onayını, toplantı nisabı sağlandıktan sonra kullanılan oyların salt çoğunluğuyla verir.

- **Madde 161:** Yapısal Fonların görevleri, öncelikli hedefleri ve organizasyonunun belirlenmesine ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır.
- **Madde 190:** Avrupa Parlamentosu üyelikleri için yapılacak doğrudan genel seçimler konusunda, üye devletlere Konsey tarafından tavsiye edilecek uygulama kurallarının belirlenmesine ilişkindir. Konsey **oybirliğiyle** karar alır. Avrupa Parlamentosu onayını üye tam sayısının salt çoğunluğuyla verir.
- **Madde 214:** Komisyon başkan ve üye adaylarının, bir bütün olarak Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmasına ilişkindir.
- **Madde 300(3/2):** Konseyin akdedeceği ortaklık anlaşmaları ile özel bir kurumsal çerçeve öngören veya Topluluğa önemli malî yük getiren veya 251'inci maddeye göre kabul edilmiş bir Topluluk tasarrufunun değiştirilmesini gerektiren diğer anlaşmalara ilişkindir. Konsey **nitelikli çoğunlukla** karar alır.

KAYNAKÇA

ARAT, Tuğrul : “Avrupa Toplulukları Hukuku”, *Avrupa Birliği El Kitabı*, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yayınları, Ankara 1995.

BORCHARDT, Klaus-Dieter : *The ABC of Community Law*, European Commission, Luxembourg 2000.

HARTLEY, Trevor C. : *The Foundations of European Community Law*, 3rd ed., Oxford 1994.

LASOK/BRIDGE : *Law and Institutions of the European Union*, 4th ed., London 1994.

LOUIS, Jean-Victor : *The Community Legal Order*, 2nd ed., Luxembourg 1990.

WYATT/DASHWOOD : *European Community Law*, 3rd ed., London 1993.